

Onderwerp

Integriteitsbeleid en gedragscode

Datum 8 augustus 2024

Afdeling Raadsgriffie

Welke vragen stellen raad en college zichzelf?

Geeft het bestuur van de gemeente Oss zich met deze gedragscode en dit integriteitsbeleid de kaders ('de vangrails') om het politieke en bestuurlijke werk in alle veiligheid te doen?

De volgende deelvragen horen hierbij:

1. Kunt u zich vinden in het integriteitsbeleid voor bestuurders gemeente Oss inclusief de bijlage gedragscode bestuurders zoals die nu voorliggen?
2. Mist u hier nog zaken?
3. Kunt u zich vinden in het handhaven van de werkwijze rondom het delen van informatie, zoals beschreven in de bijlage 'Niet openbaar, openbaar, vertrouwelijk, geheim: De regels'?

Wat is de aanleiding?

Het is belangrijk om regelmatig te spreken over integriteit en hoe we met elkaar het gesprek voeren in de raadzaal, de collegekamer en daarbuiten. We zijn op de helft van deze raadsperiode. Een mooi moment om het onderwerp integriteit met de gedragscode op de agenda te zetten. In Oss stellen zowel de raad als het college het integriteitsbeleid en de gedragscode vast. We halen tijdens de opiniecommissie zowel de opinie van de raad als van het college op. Daarom worden alle raads- en collegeleden van harte uitgenodigd om de discussie tijdens opiniecommissie te voeren. Na afloop van de opiniecommissie passen we het integriteitsbeleid met de gedragscode aan op basis van de inbreng en bieden het aan de raad en het college ter vaststelling aan .

Er is een nieuwe wet: de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur. Dit zorgt voor wijzigingen in ons integriteitsbeleid. We nemen dit mee in de actualisatie van ons beleid. Het integriteitsbeleid voor bestuurders gemeente Oss bestaat uit drie onderdelen:

- Het integriteitsbeleid voor bestuurders gemeente Oss inclusief het onderzoeksprotocol en de gedragscode bestuurders (bijlage 1)
- Het document 'Niet openbaar, vertrouwelijk, geheim: De regels' (bijlage 2)

1. Het integriteitsbeleid voor bestuurders gemeente Oss inclusief het onderzoeksprotocol en de gedragscode

Als aanzet voor een aangepast integriteitsbeleid voerde de gemeenteraad op 16 juli 2022 tijdens de Heidag een gesprek over integriteit. Later heeft het fractievoorzittersoverleg gesproken over de opzet van het nieuwe beleid, met de nieuwe gedragscode bestuurders aan de hand van een aantal vragen. Het integriteitsbeleid met de gedragscode die nu voorliggen kennen drie soorten aanpassingen:

- Aanpassingen als gevolg van de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur die op 1 januari 2023 inging
- Aanpassingen aan de hand van het gesprek dat de raad voerde op 16 juli 2022
- Aanpassingen naar aanleiding van de antwoorden van de fractievoorzitters op de vragen:
 - o Is er de behoefte om in de gedragscode afspraken te maken over het gebruik van social media? (in de gedragscode die nu voorligt zijn hierover afspraken opgenomen)
 - o Is er behoefte om in de gedragscode zaken op te nemen rondom de omgang met agressief gedrag? (in de gedragscode die nu voorligt zijn afspraken opgenomen over grensoverschrijdend gedrag)
 - o Zijn er nog andere zaken die de fractievoorzitters graag in de gedragscode opgenomen zien? Er zijn geen andere zaken genoemd door de fractievoorzitters.

***Kunt u zich vinden in het integriteitsbeleid voor bestuurders gemeente Oss inclusief de bijlage gedragscode bestuurders zoals die nu voorliggen?
Mist u hier nog zaken?***

2. Niet openbaar, vertrouwelijk, geheim: de regels

Aanleiding om de huidige werkwijze van het omgaan met informatie tegen het licht te houden.

De wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur zorgt voor een wijziging in de Gemeentewet, namelijk rondom de regels voor geheimhouding. Deze wetswijziging nodigt uit om samen met het integriteitsbeleid ook de werkwijze rondom de omgang met informatie in Oss tegen het licht te houden. In Oss zijn er afspraken hoe om te gaan met niet openbare informatie. Naast geheime informatie kent Oss ook vertrouwelijke informatie. Waar voor geheimhouding een formeel besluit nodig is, hoeft dit voor het predicaat vertrouwelijk in Oss niet. Dit biedt het college de gelegenheid om op een laagdrempelige manier informatie te verstrekken aan de raad. De raad deelt de via deze wijze gekregen informatie niet met derden.

In Oss bestaat een afspraak over wat vertrouwelijkheid betekent. Het geeft het college de mogelijkheid om niet-openbare informatie te delen met de raad. Niet-openbare informatie is informatie waarbij het risico dat de gemeente Oss loopt op het moment dat de informatie toch naar

buiten komt aanzienlijk is. Bij het begrip vertrouwelijkheid gaat het om besturen. Om het voor elkaar krijgen van zaken en creëren van politiek draagvlak. Het college informeert de raad of commissie vertrouwelijk zonder dat direct van formele geheimhouding sprake is.

Enkele voorbeelden voor vertrouwelijkheid:

- Vrije gedachtewisseling over onderwerp tussen raad en college;
- Overleg over welke procedure men wenst te volgen;
- Een kort proces, waarbinnen men draagvlak creëert voor een besluit;
- Verstrekken van informatie aan raadsleden die (nog) niet openbaar is. Bijvoorbeeld tarieven, zienswijzen, samenwerkingsovereenkomsten, contracten etc.

Raad en college maakten in 2018 afspraken rondom de verstrekking van informatie. Deze afspraken staan als onderdeel van het integriteitsbeleid in het document 'Niet openbaar, vertrouwelijk, geheim: De regels'. Willen we nog dezelfde werkwijze blijven hanteren? Of is de wetswijziging aanleiding om de geldende afspraken aan te passen?

Hoofdstuk Va Gemeentewet

In de Gemeentewet staat nu een apart hoofdstuk over de geheimhouding (Hoofdstuk Va Gemeentewet). De wet koppelt het opleggen van geheimhouding los van het verstrekken van geheime informatie aan anderen.

De belangrijkste wijzigingen ten aanzien van regels rondom geheimhouding in de wet zijn:

- De raad hoeft de geheimhouding niet meer te bekrachtigen van informatie die de raad krijgt onder geheimhouding. De raad moet wel actief besluiten geheimhouding op te heffen. Als de raad geheime informatie krijgt, is dit orgaan de enige die de geheimhouding kan opheffen. De raad moet regels stellen zodat het college bevoegd wordt geheime informatie aan anderen te verstrekken nadat de raad de informatie kreeg. Zolang de raad geen besluit neemt, geldt een geheimhoudingsplicht. Het advies is om een aparte verordening te maken. De verordening regelt dat het college stukken waarop geheimhouding rust, met anderen mag delen als dit voor het dagelijks bestuur van de gemeente noodzakelijk is.
- Het is niet meer mogelijk om bepaalde schriftelijke informatie onder geheimhouding met één of enkele leden (bijvoorbeeld in het fractievoorzittersoverleg) te delen.
- Informatie die een commissie onder geheimhouding krijgt, moet de raad als geheel ook krijgen. Dit geldt niet voor mondelinge informatie die tijdens de commissie wordt verstrekt.
- Er rust van rechtswege geheimhouding op mondelinge informatie die gedeeld wordt. Deze informatie is alleen beschikbaar voor degene die bij de vergadering aanwezig waren.

Het document 'Niet openbaar, vertrouwelijk, geheim: De regels' (zie bijlage) is aangepast aan de gewijzigde Gemeentewet. Het document bevat nog steeds de afspraken rondom niet-openbare en vertrouwelijke informatie zoals die in Oss zijn gemaakt en geformaliseerd.

Huidige werkwijze	
<i>Voordeel</i>	<i>Nadeel</i>
Waardevolle werkwijze waarbij raad en college op basis van vertrouwen afspraken maakten hebben over het geven van informatie.	Niet op basis van een strikt juridische grond. Wanneer iemand het vertrouwen beschaamt, belandt je met het juridisch vervolg traject in het bestuursrecht en niet in het strafrecht.
Geen formeel besluit nodig om iets vertrouwelijk ter inzage te leggen, daardoor kan de raad stukken eerder ingezien	Kans op verwarring tussen de begrippen vertrouwelijk en geheim.
Wanneer iets niet precies onder de werkingssfeer van artikel 5.1 van de Woo ¹ , kan de raad toch in vertrouwen informatie krijgen. Het gaat hier vaak om zaken die in een later stadium wel openbaar worden, maar die in eerste instantie (nog) niet openbaar zijn.	
Een herenakkoord die het college uitnodigt om veel informatie te delen met de raad.	

Raad en college kunnen ervoor kiezen om alleen op basis van de Gemeentewet en de Woo informatie te delen. Dit betekent dat raad en college besluiten het integriteitsbeleid vast te stellen zonder het onderdeel 'Niet openbaar, vertrouwelijk, geheim: De regels'. Voordat het college geheime informatie aan de raad kan verschaffen, neemt het college eerst een besluit over de geheimhouding van de stukken inclusief een deugdelijke motivatie voor dit besluit.

¹ Wet open overheid

Verstrekken van informatie onder geheimhouding conform hoofdstuk Va Gemeentewet	
<i>Voordeel</i>	<i>Nadeel</i>
Minder verwarring want je gebruikt maar één begrip voor zaken die geheim zijn.	Er hangt een formeel besluitvormingstraject aan vast. Het college moet steeds een afweging maken of informatie valt onder artikel 5.1 Woo en daarmee geheim is. Dit kan ervoor zorgen dat het college minder snel informatie deelt met de raad.
Er is een juridische basis om bij lekken iemand rechtstreeks te vervolgen via het strafrecht.	Er is geen basis om informatie, die nog niet openbaar is, vroegtijdig te delen met de raad.
	Het college kan geheimhouding opleggen op zaken die vallen onder artikel 5.1 van de Woo. Dat is beperkter dan wat het college nu in vertrouwelijkheid deelt met de raadsleden.
	Artikel 5.1 van de Woo biedt minder ruimte om informatie te delen die te maken heeft met besturen.

Kunt u zich vinden in de huidige van de werkwijze rondom het delen van informatie zoals beschreven in het document 'Niet openbaar, vertrouwelijk, geheim: De regels'?

Wat is het vervolg?

Naar aanleiding van de bespreking in de Opiniecommissie door zowel de raad als het college van B&W past de raadsgriffie het integriteitsbeleid, de gedragscode en het document 'Niet openbaar, vertrouwelijk, geheim: De regels' zo nodig aan. Vervolgens biedt de raadsgriffie het volledige integriteitsbeleid ter besluitvorming aan, aan de gemeenteraad. Bestuurszaken zal het volledige integriteitsbeleid ter besluitvorming aanbieden aan het college. Zo nemen beide bestuursorganen een besluit over het integriteitsbeleid en beschikt Oss daarna over een geactualiseerd integriteitsbeleid voor bestuurders.

Bijlagen bij de opinienota

1. Het integriteitsbeleid voor bestuurders gemeente Oss inclusief het onderzoeksprotocol
2. De gedragscode bestuurders (bijlage 1)
3. Het document Niet openbaar, vertrouwelijk, geheim: De regels (bijlage 2)
4. Het document Protocol integriteit wethouders (bijlage 3)